

преса під колом байдуже ставиться до того, де стоятиме йому монумент, так ніби в монументі такому письменникові, як Т. Шевченко, не лежить головна вага—вага виховуюча за для найширших мас народів... Однак за ввесь час, відколи почалася справа в пам'ятником, київські газети мовчать про те, де б йому найкраще стояти. Хотів, кажу, писати про це не для того, щоб одвернути увагу складачів „общественного м'яси“ від остогидлого тридцятилітнього на всіякі модні теми: зразу про Тарновських та Наумових, далі про Бутурліних, а там же про якусь м'ясо, і привернути їх до „монументальної“ справи, хотів писати, щоб нагадати нашому громадянству це раз, що в наших справах нема на кого покладається і поміч сподіватися*). Але ж після події 18 квітня, події, яку можна схарактеризувати виразом „своє своїх не позаша“, мимоволі її руки падають, бо як такі можна на когось нарікати або комусь докоряти за неувважливість до нашого культурного життя, коли ми самі собі не вміємо ради дати? сами за себе не вміємо подбати навіть в такому ділі, яке знаходиться цілковито в наших руках?!

Гр. Сьогобочний.

3 газет та журналів.

* * Проф. А. Погодін, що не раз виступав уже в оборону українського руху, в Харківському „Утрі“ вмістив дуже цікаву статтю: „Походь на українське давнє в Росію“.

Чим настільки, — пише шановний професор, — націоналісти провадять свою політику „твердої истинно-русской власти“, тим швидше загинуть вони Росію „в ту точку“, звідки вже єдиним виходом буде — широке признание принципів децентралізації й національних прав народностей і народів, що складають російську державу:!

Завначивши далі, яких утисків завдає инородческа преса взагалі, д. А. Погодін зупиняється на українській з'юкрема:

Українське життя призначено на занапад позиційними засобами. Здавалося б перед урядом стояла така дилема: коли він вірить в силу і здатність до життя українського руху в Росії, то як вивести довіду, його, як і інших таких самих рухів, адміністративними утисками неможна знити; навпаки, його треба зробити прихильним до російської державности, не викликаючи протесту й обурення, як це сталося в Австрії. І навпаки: як що цей український рух вникає до кількох інтелектуальних ентузіастів, що не має в народі ані ґрунту, ні будучини (як це ми завжали чуємо від деяких офіційних органів преси й ораторів), то чи варто „утикнути“ на „невинних чудаків“, котрі намагаються перекинути світ своєю літературною „страйком“?

Отже річ в тім, що це не „страйк“, що український рух в нашій Україні повинен мати будучину і що процес усвідомлення національного життя йде тут безупинно, хоч може й не дуже швидко.

Може бути і, з погляду справжньої російської державности, це дуже бажано, що національне відродження українського народу не утворить інтелектуальні, ворожого й чужого явища, але я певний, що народна маса рішуче домагається своєї мови в вищій школі (по часті, м. б., і в середній).

*) Гробак сувійно заповає в душі і на вертєтє і до—хотілось би вірити—еретичної думки: чи не прихилилась до Шевченка під час ювілейних свят київська російська преса так, як і катеринівське „Научное Общество“ тільки через те, що „нам не избжить его“ та що до цього „положеніє обизначить“ г. с.

Українці на Далекому Сході.

(Лист з Владивостоку).

Часто згадується у нашій пресі про закутки у російській державі з українським населенням, в котрих бракує свідомого національного життя. Але, нігде, здається, нема такої темноти і національної невідомости, як у нас на Далекому Сході, в Усурійщині. Багато це є в осередку України темних закутків, але їх ні в якому разі неможна рівняти з нашою країною. Там, хоча поволі, а все ж таки провадиться велике наше національне діло; хоч з великими перешкодами і труднощами, сїється здорове національне зерно, котре потроху приймається і роарстається. Там уже не всякого нашого селянина здивуєш рідною книжкою або газетою, він не усміхнеться вишковою усмішкою, побачивши її. Для його вона робиться чимось необхідним. Нічого цього нема у нас, в Усурійщині. Селянство наше, більшість недавніх переселенців, живе дуже бідно. Одірване од свого рідного краю і всього культурного світу, воно ніяк не може вибитись на певний шлях, вибитись з тих злиднів. Розпродавшись дома, у рідному краї, вони йдуть з тими кошиками в таку далечину, що иноді і на дорогу їм не вистачає коптєв. Голодні, холодні, а до того ще й темні, вони в більшости прив'язані без грошей і, не маючи нічого з собою, так і оселяються на своїх одрубках. Хати поставити нізащо, кончат або корову придбати теж нема за що, і вони починають будувати ще гірше, ніж дома. Казенна підмога невелика, вони на неї не можуть навіть прохартуватись до весня.

Горе тим, хто привіє сюди в-осени. Багато з них з перших же днів йдуть старцювати по старих сєлах, а то й по містах.

У Владивостокі не рідко на вулиці можна натрапити на таких старців переселенців. Вони ходять ледве не голі, в обриваних свитках або кожухах і мерзнуть без притулку. Довки їхні заповнюють публичні дома і навіть де-хто з цього й годиться до весни. Скільки тих сліз, скільки горя і прокляття почувш

середній, у волоснім або повітовім самоврядуванні й т. д.). Як розвивається ці домагання і де їм буде край, про це скаже майбутність, але пробудження укр. самоврядування не тільки є справді, а й прогресує. І з цим треба рахуватись.

Навішми, як ілюстрацію до написаного, про успіх популярних українських видань між укр. людністю, д. А. Погодін каже:

Не утиски, але доброзичливе, розумне обговорення справ укр. з українськими діячами це й є черговим завданням уряду на північ Росії.

* * „Кіевская Почта“, що останніми часами зробилася більш солідною газетою, ставиться дуже прихильно до українського руху й „не в прим'єр“ іншим київським газетам веде майже систематичний огляд українського життя як на Україні російській, так і закордонній. В останнім числі поміщено гарну статтю про Букштинські вибори, котра показує, як добре газета освідомлена в боротьбі і внутрішнім безладді, що стають на перешкоді нормальному розвитку укр. руху.

Тавер,—пише „К. Почта“,—буковинські вибори виявили, як багато в Буковині „русских“ і як дуже міцна укр. людність жадає „пробитись“ до „боже сильної“ російської культури. Загальнопарламентські вибори, що копіру починались, сповідались, ще виразніш пікірсьять ефемерність москвофильського руху в Австрії.

ДЕРЖАВНА ДУМА.

Засідання 20 квітня.

Запитання про арешт робітників.

Председатель—Родзянко. Оголошують заяву 31 члена Думи про запитання міністрові внутрішніх справ з приводу недопущення московським градоначальником делегатів професійних союзів робітників до участі в праці 2-го всеросійського з'їзду фабричних лікарів і арешту деяких делегатів. Заявлено негайність. Негайність підтримували Кузнецов, Гельсгольц і Предьями. Шубинський повстає проти негайности. Валотіровкою негайність одкидають.

Дрібні законопроекти.

Приймають 20 законопроектів; між ними доклад Ковалевського про асигнування міністрові народньої освіти нового додаточного кредиту в 7 мільйонів рублів на початкову освіту і про асигнування 2.800.000 рублів на збудування другої залізнички в участкові Байкал—Култук, Забайкальської залізнички до рого.

Одкинули законопроект про стверження будівничої вартости работ і доставок по перебудові станцій „Родаково“ і „Камішевська“ катерининської залізнички і станцій „Краматорська“ і „Новая Баварія“ южных залізничек.

Волосне земство.

Дума переходить до постійного обміркування законопроектів про волосне земство.

На черзі статті 112—119 (глава 3-я), які визначають обов'язки служачих особ волосного управління по абору податків і їх відповідальність за несправедливі в цій справі вчинки. Статті приймають в редакції Кутлерова. Останні статті 3-ї глави і главу 4-ту приймають в редакції комісії. Суперечки повстають про статтю 153, яка визначає состав особливого присутствія повітового з'їзду.

од них!

Заробити ніде. Безробітний люду страшенна сила ходить по вулицях, шукаючи роботи. Між безробітними багато спеціалістів майстрів, і куди вже там нашому селянинові знайти роботу, конкурувати з ними! Тільки з весни переселенці і починають трохи захожуватись біля свого мізерного хазяйства.

І багато це років по переселенню вони більш-менш будують, а де-хто так і лишається в старцях тут, або вертається старцем до дому, у рідний край.

Тому то й не дивно, що тут бракує національного життя. В таких обставинах селянству не до того, як вони сами кажуть. Багато їхнього будівництва сприяє ще й брак інтелекту на селі. Ні до кого вдається за порадою в прикрому становищі, як от: грошова допомога, земельне діло тощо. Хоча для цього і є „крестянські начальники“, але у них така сила роботи, що не завжди можна до них звернутись за порадою або з проханнями...

Але, не дивлячись на такі прикри обставини нашого селянства, все-таки можна б було між ними провадити нашу національну справу. Можна б було розбуркати їх, підняти їхню свідомість, можна б було направити їх на національну стежку життя. Можна б було... Та де ті люди, де той чоловік, в руках котрого б замаячав прапор українства? Де той чоловік, котрий зміг би сіяти велике наше зерно? Де той чоловік, від голосу котрого б розбуджувався наш селянин?

Такої людини тут нема, приваїмні не було це, та і не передбачається. Во це діло селянського інтелекту, як посередника несення вищого світла на низ мас. А тут то його, як я сказав вище, і бракує. Це велике нещастя нашого села. В осередку України майже по всіх сєлах є своя інтелектуальна, як от: учитель, учителька, фершал, лікар, батюшка тощо. Особливо перші, не по більшости все діти селян, котрі иноді і служать у своїй мові ж таки селі.

Знаючи добре селянське життя, вони розуміють і їхні потреби і задо-

Петровський (к.-д.) обороняє правку кадєтєв, яка радить за председатєля присутствія призначити не председателя дворянства, а члена суда, виключити з присутствія земського начальніка і податкового инспектора і призначити членами повітового суду і вибраного члена од волосного земства.

Владимиров (правий) повстає проти заміни председателя дворянства повітовим членом суда.

Петровський доводить, що коли б председатєлі дворянства дійсно мали до себе довіру сєлян, то для них не було б рації забезпечувати председатєльство в институциях, де вирішуються сєлянські справи, бо тоді їх сами сєляне обібрали б по своїй волі.

Товариш міністра Ликошєв заявляє, що уряд домагається председатєльство в присутствіях председатєлів дворянства, бо вони мають председатєльство і в повітовому земському зібранні.

Статтю приймають в редакції комісії. В редакції ж комісії приймають статті 156—160. Всі поправки одкидають.

Даті засідання—увечері.

ВЕЧІРНЄ ЗАСІДАННЯ.

Запитання.

Председатель Родзянко. Закінчують обміркування запитання правих про вищі школи.

Замисловський (правий) обвинувачує студентські організації в видачі фінктивних стипендій, а професорів—в тенденційних лекціях і в проповіді крамольних ідей.

Докладчик Тенишов гаряче вимагає прийняти проект. Суперечки закінчені. Запитання голосують по окремих пунктах.

Запитання одкидають.

На черзі запитання про насалія над учнями вищих шкіл і про заборону повідомляти в газетах про події в вищих школах.

Докладчик Тенишов радить першу частину запитання—про насалія—одкинути, бо вона не має фактичних доказів. Другу частину—про заборону повідомляти в газетах про шкільні події, докладчик радить прийняти.

Покровський (с.-д.). Це запитання внесено ще 30-го ноябрю, на самому початку студентських хвилювань. Тоді воно мало громадське значіння, тепер же, коли уряд втерпав сором і совість, запитання не має вже значіння. Поліція оселилась зовсім в университеті і слухає лекції ліберальних професорів. Після увільнення, заслані, після того, як тисячі студентів позавірали в тюрми, дивно було б підходити до уряду з запитанням про те, що колишє він увів поліцію в университет і заборонив писати про це. Я певний, що більшість прийме це запитання, бо воно теж втерпало всяке значіння. Одповідь на запитання уряд уже дав своєю діяльністю в вищій школі.

Суперечки закінчені. Дума переходить до голосування запитання. Націоналісти і праві зиходять з залі. Всього лишається 128 депутатів. Засідання закривається, бо не вистачає „составу“.

вольвають їх, несучи їм потрібне. Тут цього нема. Наше селянство настільки бідне, що не спроможеться учить дітей своїх в середніх школах, не може з себе утвердити інтелектуальних, цих провозвістників і керманічєв сєльського руху. Правда, є тут і досить багаті сєляне, котрі б спромоглися вивести дітей своїх у люде, але вони свідомо або невідомо цього не роблять. Во діди їхні, мовляв, жили без цих вишкол, то й вони проживуть. Тутешня сєльська інтелектуальність, це все люде, загнані сюди „волею судьбы“ во всіх кінцях Росії. Вони, по більшости, зовсім не знають нашого народа, життя його і потреб: будучи для його зовсім чужими, вони тільки вносять замість просвіти якийсь непорозуміння. Во це все провадиться на чужій йому мові, котру він кєпсько розуміє, гірше навіть ніж на Україні, бо там інтелектуальність для зносин з сєлянми виробила жаргон більш мєшч мільй йому.

Але й з цими „світочами“ не все сєлянство наше має спромугу мати діло. Учителі і фершали служать тільки по великих сєлах, а лікарі і священники так і ще рідше попадаються: вони обслужують цілі райони і багаті маленьких сєл живуть зовсім одірвані од світа. І лишається наш сєлянин сам з собою: ні просвіти, ні поради. Нема такої людини, котра б підняла голос про рідні, близькі їй справи.

А наш сєлянин тут не дурається свого, не дурається своєї книжки, цікавиться нею, та нема кому дати її йому. Мені один лікар (естонєць), котрий живе в українському селі біля Владивостока, кавав такє: коли він, років п'ять тому, прийав у те село, то його дуже вразило те, що сєляне не розуміють його руської мови. Він звав, що у нас є своя література, але думав, що те все прихми нашої інтелектуальності, з жиру, мовляв, що сєлянину вашому вона не потрібна, бо він і руську мову гаразд розуміє, а як йому ніколи не траплялося здабаться українським мужиком, то він був такого погляду до цієї пригоди.

Його страшенно це вразило. Він відразу переконався, що дійсно з нашим сєлянством можна порозумітись

ПО РОСІІ.

— Навчання Закону Божому старовірів. Вищоюше затвержені правила навчання Закону Божому старовірів-сектантів в середніх і вищих школах за винятком шкіл військового та духовного відомств. Навчання Закону Божому дозволяється, по бажанню батьків та опекунів учнів, по правилам старовірських толків, а також і сектантів, віра яких не суперечить законові. Навчати можуть особи обох полів, які будуть мати рекомендацію старовірського сектантського громади і які будуть мати середню освіту, або цєнз народних вчителів. Особа з середньою освітою будуть мати право брати участь з правом голосу в засіданнях педагогічних нарад. Тимчасовою вільгою дозволяється до 17-го октября 1916 року допускати за вчителів осіб, які не мають цєнзу народних вчителів.

— Ювілей А. П. Філософова. Недавно святкувалося 50 ліття громадської діяльности А. П. Філософова, одвоє з перших оборонців жіночої освіти і рівноправства. В 1861 році, 24 років, вона почала свою громадську діяльність, заснувавши „общество дешєвых квартир“. Далі вона присвятила себе боротьбі за жіночу освіту, маючи найближчими своїми співробітниками Стасова та Трубікову. В 1879 році її вислали за кордон по підознанню в зносинах з революціонерами. Через п'яті роки вона повернулася знову в Росію і провадити далі свою культурну діяльність.

(„У. Р.“)

— Ілюдор і діти. Ілюдор збирає дітей—хлопчиків і дівчаток, обіцяючи їм подарунки за навчання церковнопатріотичним співам. Мається на увазі заведення для дітей патріотичних розмов. Записалося вже більше 300 дітей. Щоб зохотити дітей ходити в манастир, Ілюдор що дїя роздає їм цукерки.

— Ювілей „Ревизора“. 19 квітня минуло 75 років до дня першої вистави „Ревизора“ Гоголя в Петербурзі. В Москві такий ювілей буде 15 мая. Через те, що в теперешній час Імператорський театр в маї будуть закриті, малий театр одсвяткує цей ювілей трохи раніше: в день закриття з приводу закінчення сезону, 30 квітня.

— Арешт російського агєнта у Львові. Відєвський „Zeit“ повідомляє із Львова про арешт когось Пинальського. Пинальський служив в „сискому“ одділі в Сувалах і був відданий під суд за катування політичних в'язнів. Його присудили до тюрми на півтори роки; тоді він утік у Львов і став видавати російським властям польських ємігрантів. Львівська поліція заплідорала Пинальського в шпигунстві, зробила у нього трує і арештувала його.

— Реформа учительських семінарій. Комісія Державної Думи по народній освіті було постановлено виробити нові, загальні для всіх учительських семінарій, правила, виробка їх була доручена особливій для цього призначеній нараді, в состав якої увійшли шість членів Державної Думи. Це „положеніє“ вироблено на таких основах: 1) порівняти програму учительських семінарій з програмою середніх шкіл, 2) звернути більше ува-

гільки на його рідній мові. У його знайшовся „Кобзарь“ (лікарш пєй ковієтє Ів. Левинського. Він прочитав цим сєлянсам де-що з Кобзаря.

„І от увачїє ви, кавав він—як тільки почули вони перші рядки „Катерини“, то мов з тьми айшла“.

— Та де це ви, пане, взяли таку гарну книжку?—запитували вони,—та деж по нашому написано. Невже в книжці на нашій мові?—от яка чудова книжка!

Він їм оддав на руки ці книжки читати. „І от, кавав він—місяць через три, привносять мені вже зовсім заємальшовані мої книжки і кажуть, що все село перечитало їх“.

Після цієї пригоди лікар виписав з „Добродійного Т-ва“ книжок і сєляне з великим захопленням читали їх.

Це яскравий доказ тому, як страшенно помилується російська інтелектуальність, коли каже, що наш мужик не розуміє нашої книжкової мови і не потребує її. І доказ того, що вважали тутешнє наше сєлянство цікавиться своєю рідним. Але нема кому цього рідного дати йому.

Прикро це, але це дійсність. Газет і журналєв наших, сєляне, наскільки мені відомо, не передплачують, та напевне й не знають що вони істнують. По місцевих книгарнях наших книжок нема, хїба де можна випадково натрапити на „Кобзарь“ в перекладі Гербєла, та й тільки! Щож стоєється улаштування явлюок для дітей, читанок або вистав, то це все рєчє такі, про котрі сєлянми і марити не приходиться.

По містах наших теж нічого не робиться, не помічається імпульсності нашого життя. Землячки спочивають собі „ономь блаженнаго“ і не ворущаються навіть.

У Владивостокі, після торішнього Шевченкового свята, під впливом його, марили було заснувати тут Український клуб, хотіли об'єднати чималий хор і взагалі хотіли тутешні українці захити своїм життям, приступити до діла, але через якийсь час ініціатори розсварилися між собою, розбіглися всі і забули про свої мрії.

ги на пєікологію, логіку, педагогіку з історією педагогічних наук, російську літературу, математику, природознавство, авести навчання сівлів, музики і малювання, 3) жити воїх заходів, щоб нові програми мали в собі загально освітні науки, як можна більш закінчені. Через те, що виконання цієї програми потребує немало часу, треба побільшити роки навчання в семінарії, приваїмні, до п'яти і заснувати при семінаріях окремий підготовчий клас. Наряда пропонує зрівняти служєбні права осіб, які скінчать курс семінарій, з правами тих, що скінчили середню школу. Найкращими кандидатами в учительські семінарії нарада вважає дітей сєлян, бо їм добре відомі умови життя і потреби сєльської людности, і через те визнає потрібним полєхити їм приступ в семінарії і побільшити школярські стипендії, бо в теперішній час їх не вистачає на проживання навіть для небагатих сєлянських дітей. Одкривати семінарії визнає найбільш підходящим в повітових городах і сєлах, які мають культурні умовини життя. Заснування семінарій по невеличких городах та сєлах має, на думку наради, те значіння, що дає можливість заводити практичні роботи унчям по садівництву, бжільництву і взагалі по сєльському господарству. Опріч цього, як визнає нарада, через це буде зручніше унчям знайомитись з умовинами сєлянського життя. („Россія“)

Маленький фельетон.

Петербургська бузина і київський дядько.

Чатач певне не забув, як торік д. А. Савєнко з „Кієвлянина“, при загальній реготі київської поштовної преси, святкував свій зударняцький ювілей, іменнєннє серпця й душі.

Він, бачте, написав 1000-ну брєх... чи пак № 1000 своїх „зам'яток“, і з приводу такого всеросійського „торжєства“ утнув бєнефіцєнцій своєї хвалєбу „радею“ на кшталт відомої—

Енєву Постєр.

Савєнкову принєсє єсть моторний, Формозус, гарний і проворний... Пашучи таку собі „радею“, він „вєспєчєтєльнїйшє“ лизнув нововременського Юду висловив йому свої вірнопідданчі почуття й заприяєгнувся навки-вічні допомогати своєму панові розспанати жидів, маєвєнєвчїв і шабєгоїв.

Але... що є вічє під місяцєм? Ніхто бїльш, як нечиста сила, наштрапила київського дядька вчинити страшенне злочєство. Зєнальєка, як той Пилип із конопель, вискочив він з „Кієвлянина“ й гукнув:

— Націоналістичнє „є!“ перший сказав я...

Мєньшиков почув і осанєвнє. — З якої такої рєчї!—накинувся він на київського дядька. — Націоналістичнє „є!“ перший сказав я, а коли й не я, то Дубровнє, а коли не Дубровнє, то Рюрик Дивнє—дє чорт не вєзьмєтєся та й собі в Мінєннє лієє.

Отут би Савєнковий замовчати й сказати чємнєнко й тєхєнко:

— Перш ви сказави „є“ а потім і я за вами.

Дак куди там!.. Такий репет ієвнє!..

— Сам Століпін сказав, що перше

І так увєсь цей рік пройшов нічим не відзначєний. Літом тут була група аматорів українців під провєдом якоїсь панї Кругєляковє. Ставили все старі пєси, тай недолалєного вибору. Рєпертуар чистє „руско-малоруський“. А збори робили инодї чємалї.

Останніми часами у нас гєтувалиєся до святкування 50-ти роковин смертї Т. Шевченка. А 15 лютого й одєвяткували в Пушкинському театрі.

Був концертний вєчєр з рїжнємавнїтих № єпіву, музики і декламачїї та другої дії з опери „Катєрина“. Виконання було далеко не бездоганнє. Між окремими № були й такі, котрим, у всякому разє, не місце на Тєрасових свєтах. Великє вражєння зробили на публїку деклямування „Послания“, „Пролога“ з „Райдамєкїв“ і жалібний марш мєз. Лисєнєко, виконаний армєйським духовим оркєстром. Чємала була помилка упорядчиків, читання реферата на нашій мові, через те, що більшість публїки було не українців і вона—не знаючи до цього часу, що воно за чоловік отой Шевченєко, не визнає й тепєр, не розуміючи нашої мови.

Але це дрібниці! А от танці, танці після концерту! От де „сїль“ цього свята! Чи є що бруднїше танцїв, зарєд після панїхиди, так би сказати? Чи свєткують коли культурні нації смертні ювілєї своїх великих єнів, танцями? Хотїлось би запитати упорядчиків. „Але, скажуть вони—це вимоги публїки, публїка цього хоче, инакше нікуди б не пішов на свята“. І це правда! Я сам чув, як де хто, в антрактах, вєтерпєлє зачитувєв один одного: „чи скоро концерт вже скінчїтєся і почнуться танці“.

Але це не оправданнє, як не оправданнє і для тих „малоросійських“ труп шє для впєдоба легкїй публїці, ставлєть всєкє смїття і бруд.

Публїка було не багато, мєнше як торік.

Українська мовє не лунала, як це було на свєтах в наших мїєтах. „Не хочємо лицємерїть, кажутє землячки—ми її влома не вживаємо, то і тут „рисоватєся“ нема ніякої рації“. Хоч щиро й отвєрто... Семен Тур—кало.

«е!» було виголошено в Києві, а не в Петербурзі.

А Меньшиков йому:

— Столицю космополіт і не указ мєні. А «е!» сказав я.

І пішло, й пішло...

Нам, властиво, все одно: чи той націоналізм уперше пішов од київського дядька, чи походить він з петербурзької буньяни. Але із сутячких ріжних думок, хоча б і Савенковських або Меньшиковських, народжується, кажуть, істина.

Не обійшлося і тут, звичайно, без «разоблачень» (вже так Сам Господь Бог утворив, що із сутячких думок порядних людей виходить істина, а з лайки націоналістів... «разоблачень», це-б-то—також істина, тільки... спеціфична).

Хто не знає про те, що, коли праві, вибачайте, організації почнають себе афішувати, то завжди посилаються на те, що, нас, мовляв, «миліони».

А Меньшиков «туть какъ туть»: — Миліони? дур, дурню!.. Аде-же усі знають,

що єсть «націоналізм» (навіть в лайках— яка образ! Пров.) Київ представляється містичним клубом націоналістів, одним із головних вождів якого єсть А. І. Савенко. Ізвестно також, що за ініціативу цього небагатого клубу да йшлося кілька малоодатливих (курс скрізь мій. Пров.) крайне-правих організацій, — Києв... і т. д. Так атестує міць київських правих організацій Меньшиков, а хто краще за його знає, в яким становищі їх справи!..

А Савенко йому:

Спорь ідетъ обь идейно-націоналізмі звязанні, т. е. о диківній общественной характеру. Съ этой же стороны въ обихъ стоицьхъ дло обстоицьхъ пазло, что ни въ Петербурзі, ни въ Москві не представляется возможнымъ созидати больше или меньше значительной націоналістической организации. Въ Петербурзі въ широкихъ кругахъ общества слово «націоналізмъ» считається «вериглицизмомъ».

«картини», прошу пана, «достойная кисти Айвазовскаго», як казав хтось у Чехова. Почали грязитися за «е!» й привели до породятися голісінкми!.. Люди!..

Провінціал.

ПО УКРАЇНІ.

У КИЇВІ.

Український клуб. В суботу в українському клубі відбується чергова танцювальна вечірка для членів та їх гостей.

Внеділю, 24 квітня, клуб впоряжає останній в цьому сезоні музичний вечір — великий камерний концерт з кращими музичними силами. Вратимуть участь в концерті оперні артисти. Вхід для всіх платний.

Українське Наукове Товариство. Сьогодні в 8 год. вечора, в помешканні Українського Клубу, відбувається наукове засідання Товариства: Предмети засідання: 1) дебати з приводу реферата А. І. Ярошевича; 2) доклад М. Г. Гехтера: Нова культура на Україні (про розведення бавовняника).

Пам'ятник Шевченкові. Київський домовласник Бакумець (Манастирська вул., № 3) зажадується ставити на своєму подвір'ї в садочку монумент Т. Г. Шевченку. Це—гіпсове погруддя на такому ж самому пьедесталі на сажів заввишки, густо пофарбоване олією олівною фарбою. Таке саме погруддя Цареві Олександрові ІІ д. Бакумець уже поставив в тому ж таки садочку.

Нова українська газета в Києві. Д. Романюк подав п. київському губернаторові прохання про дозвіл видавати у Києві нову українську газету під назвою «Українська газета».

Сенаторська ревізія. Сенаторська ревізія закінчується. Єсть чулки, що чин ревізії зібрани матеріял про неправильні зв'язки служачих п. з. завіснич. Матеріял цей, з наказу сенатора, переслано міністрові доріг. По тим же чуткам, сенаторської ревізії п. з. залізниць і київського городского самоуправління не буде, бо зібраний матеріял в більшості необгрунтований. Де-яких чинів ревізійного отряду уже одіслано на місце їх постійної служби.

Професор Третьяков запропив усіх членів організаційної комісії по урядженню у Києві дня «білої квіткы» (30 душ) одвідати разом з ним в суботу, 23 квітня, санаторію київського товариства для боротьби з туберкулезом в Пуші Волиці. Разом з оглядом санаторії відбується нарада про де які дефекти в першому у Києві святі «білої квіткы».

В справі розділу радомисльського повіту. Сімнадцять уже пан-отців з сел: Іванюкова, Недоровичів, Хабоного то що вдалися до київського, подільського і волинського генерал-губернатора з проханням, щоб при розділі радомисльського повіту, повітовим містом найменувань не Чернібил, як досі думалось, а м. Іванюков. Мотиви—Іванюков стоїть побіч судоходної річки Тертева, в самому осередку майбутнього повіту.

Київська городська дума одмовилась здати городський театр імпресарію віденської опереточної трупи Шпільману на декілька гастролейних спектаклів, мотивуючи одказ тим, що город не наймає театру для постановки спектаклів веселого жанру.

Землеустрйоство. Міністерство внутрішніх справ запитало п. київського губернатора, скільки сел впродовж 1910 року «разверсталося» на одруб і вийшло на хутори, при чому вимагає навести певну статистику дворів і розверстаної землі в кожному селі

з'окрема; крім того, показати, скільки саме хазяїв в цих селах закріпили за собою земельні наділи на підставі указа 9 ноябра 1906 і закона 14 июня 1910 р.р., не чекаючи, поки складено буде приговори про повне розверстання землі.

На виставці художніх творів Т. Г. Шевченка. Виставка картин Т. Г. Шевченка, яка одкрилася 3 марта у київському городському музеї, увесь час притягає до себе багато публіки. Більша частина одвідувачів—шкільна молодь, якої перебувало на виставці більше як 1.500 душ. Виставку одвідало шість екскурсій школярів. Виставка буде одкрита до 1 мая.

Слена. Вчора й позавчора у Києві була велика слена. Температура піднімалась на сонці до 35—37 градусів.

Візд В. В. Шульгина. Вийхав з Києва в Петербург член Державної Думи В. В. Шульгин.

Замахи на самоубство. Позавчора наміралося покінчити з життям 6 душ. Дві душі померло. Інших «Скоря поміч!» врятувала.

Засідання київського агрономічного товариства одбудеться сьогодні в 7^{1/2} г. вечора в аудиторії агрономічної лабораторії у-та св. Володимира. Предмети засідання: 1) доклад А. І. Думечкина; «О біологическом поглощении фосфорной кислоты в почве». 2) доклад Т. В. Локтя; «Сельско-хозяйственные институты и университетская агрономия». 3) Віжучі справи.

Ленція О. А. Гінзбург. У неділю, 22 квітня, в київському громадському зібранні (Володимирська, 45) жєнщина-юрист Олена Абрамовна Гінзбург прочитала лекцію на тему: «Французская полиция нравов». Збор піде на користь київського одділу російського товариства оборони жєнщин. Початок лекції у 8 год.

З Київщини. Справа «судо-сберегательного» т-ва. Наш кореспондент з м. Германівки, київського повіту, дописує, що там скільки років існує «судо-сберегательное» товариство. Спершу справа цього т-ва стояла дуже погано через недбайливість «заправиль», особливо ж через бущного волоного писаря А., який дбав тільки про власну користь. Грошей в касі не було ніколи, членів що-року мєвшало, бо всякій сподівався, що не сьогодні-автра т-во загине. Так дло стояло до цього року, аж поки справу т-ва не взяв в свої руки теперішній волосний писарь, П. Ф. Мерціш. Членів зразу побільшало вчетверо (було 77, а зараз 270) і ще єсть чимало охочих вступити та вже не приймають. Грошей в касу теж багато прибуло, і чимало повернуто боргів бущними членами. Можна сподіватися, що через рік-два справа розвиватиметься широко.

Намаз. Таращанський повітовий справник вдав до підласних йому ставових, урядників і стражників з наказом (№ 46), в якому радить робити всілякі послуги землемарам землеустрйотельних комісій, а саме: коли не буде добротих дано їм даремно помешкання, розшукувати для них такі помешкання примусово, виготовити потрібні селянські підводи, постачати робітників, потрібні матеріяли і т. ін.

Земські справи. Нам пишуть, що людиність авенгородського повіту жваво готується до вибору кандидатур в земські гласні. Для цього складають волосї сходи.

Вистава. На другий день Великодня, гурт гусяківських любителів, (авенгород. пов.) в будинку Гусяківської волости ставив драму Тогобичного: «Борці за мрій». Ціна білетам од 25 коп. до 1 карб. 50 коп. Народу було до 300 душ. Збору було до 120 карб. Чистий прибуток піде на Шполянську богадільню безпритильних дітей.

З Волині. Сельсько господарські читання і розмови. Недавно попечитель шкільної округи і волинський архирей дали дозвіл земським агрономам провадити у вільний од уроків час в шкільних будинках читання і розмови про сельське господарство.

Почтовий відділ. З половини мая у м. Веревдові, новгородволинського пов., одкривається почтовий відділ. Почта ходитиме що-дня.

З Поділля. Пошесть вісла. Наш кореспондент з с. Слободки-Ялтушківської (могилівськ. пов.) пише: В тутешній місцевості кругом в кількох селах страшно лютує пошесть вісли, проти якої мало хто робить які заходи, а особливо селяне, які цілком дивляться на віспу, як на Божє насланія і аві тропки не стережуться. Вже багато людей в сусідніх селах померло від віспи.

Трус. Цей же кореспондент повідомляє, що на Великоднім тижні був такий випадок в їх селі: акцізний чиновник з стражником робила трус в наших зашкурних шинюках, яких рослоділось тут більш 10 на дві тисячі людиности. В одного з шинюкарів витрусили кілька гусяків горілки, яку забрали в сельську розправу, щоб написати там протокола. Зашкурник докаував, що горілку він тримає для власного пожитку і, щоб доказати це, випив пів-гусака за одним махом, а після впа, як неживий і навіду його дочутились. Тепер він ходє блідий, як смерть.

Селянське життя. Наш кореспондент дописує з села Губників, гайс. пов.: підпали, крадіжкі і вбивства не припиняються в Губнику. На св. тижні було два підпали; поприбвива

во багато хлопців (одні других били) під час гайлок. Є в селі товариська крамниця; вона теж багато мається від сельських розбашак. Хуліганський дух йде на село з Одеси й інш. міст, куди Губниківські селяне виходять на зарібки.

Пошесть. В Відоусівці, гайс. пов., вже кілька років не виводиться тиф, який сюди арештанти занесли коли з фурдиги. Тепер слабість набралася чомусь великої сили, так що є слабих в селі не одна сотня душ; досить того, що мруть по кілька людей в день. В де-яких хатах лежать покотом цілі семьи, а бувають і такі випадки, що хворі в страшний гарячці вривають неупитомні на вулиці й наганяють тут жах на здорових людей. Енергіяні медичні заходи, що роблять тут, одначе, не помагають нічого, бо темні селяне не хотять нікого слухати—ходять до хворих, на шохорони, п'ють сирову воду з гнилого ставу й хоч знають приказку, що «Стереженого Бог стереже», думають що, як Бог дасть, то слабість сама пройде».

З Катеринославщини. Семейне безладдя. В Катеринославі з пароходу «Фаня» кинулась у Дніпро молода жінка. Москалі посакали за нею в воду, щоб рятувати, та вона одбивалася од них; вигляг П з води не-притомною. Вона розказала, що вийшла замїж за старого чиновника селянського банку Андрєєва, який вадє часто здуцався. В останній час вєя з своїм сином часто бив її, а поліція одмовлялась видати їй паспорта. Таке семейне безладдя і примусило її кинути в воду.

Аграрний заколот. В селі Вознесенському, олександрівського пов., виник аграрний заколот. Селяне-общинники заявляли, що не дивлячись на розділ землі на одруб, вони будуть користуватися землею по общинному розділу. В селі багато стражників. Почалися пожежі і все горе звертають на общинників.

На шахтах. На Кадієвських та сусідніх шахтах, славянсьорбського повіту, великими святами була ціла низка українських вистав. На Максимівському рудникові виставлялі пєси: «Пав Штукаревич» та «Святання на вечерниці». На Кам'янських шахтах грали «Катерицу» Ванченка.

З Херсонщини. Наклала руни. В Елсаветі отруїлась гімназистка 7-го класу, Калішевська. Причина—не відома.

Шахраї. В миколаївському повіті поліція заарештувала виходців з Персії—дідів з білими бородами та довгими косами. Діди ходили в рясах по селах і збирали жертви на афонський монастир. Підчас арешту знайдено підложні документи і склад риз, епитрахиль та хрестів. Діди ці—збирали великі гроші, бо сельське начальство давало дозвіл на збори жертв. Шахраїв посадили в тюрму.

Справа з пам'ятником Т. Г. Шевченкові.

Лист № 8.

Широ вітаючи проект п. Михайла Саса в № 84 «Ради», зауважу лише одну хибку: могла і хата повинні бути найменш як у 1^{1/2}—2 разя більш проти вказаних п. Сасом розмірів. Це для того, щоб пам'ятник робив справді величне вражіння. Що ж од всіх інших деталів—на мій погляд, цей проект єсть один із найкращих і оригінальних: в йому виразно відбиваються прикмети індивідуальности нашої нації. Як що цей проект в головних рисах буде виконано—ми зможемо справедливо пишатися перед усім світом Тарасовим монументом. Найголовніше: мотья, як медетал для Шевченка. Бо ж єсть кумедно вийде, коли ми висадимо Шевченка на німецьку тумбу. А що ця могила не була карикатурна, то і треба насилити її високу та величну. Не треба обєжуватися сотнею тисяч, а коли справа потрібує більше, то лякатися не слід, а провадити далі велике національне діло. Це особливо треба запам'ятати керманічам справи.

І. Переяславець.

Харків, 18 квітня.

Лист № 9.

Висловлюю своє спочуття і сердечне бажання здійснитися проекту пам'ятника Т. Шевченка, поданому у № 75 «Ради» за 2 квітня в листі № 5. Велике вражіння він робить своєю правдивістю і художньою стороною. Гурток рідного народу, до котрого йде з протинною рукою Тарас, найбільше відповідає заслугам поета в історії розвитку українського народу.

Радісно було б, коли б цим проектом зацікавились широкі круги читачів і ті, в чії руки дана справа збудування пам'ятника.

Канцелярія п. начальника краю порадила комітетові по збудуванню пам'ятника Т. Г. Шевченкові в Києві прислати діловодство по збудуванню цього пам'ятника.

Городський голова І. Н. Дьяков одмовився од председательства в комітеті по збудуванню пам'ятника поетові.

Економічне життя України.

Гірнича промисловість України в 1910 р. Статистичне бюро ради з'їзду українських гірничопромисловців опублікувало тепер статистичні відомости про гірничу промисловість дінецького басейну в 1910 р. Довоповнюючі ці відомости офіціальними даними, ми бачимо, що мінерального

палива в 1910 р. добуто 1.017,5 мил. пуд., з них кам'яного вугілля 868,8 м. п. і антрацит 148,7 м. (для 1909 р. ті самі числа становлять: 1.089,5 м. п., 927,1 м. п. і 162,4 м. п.). Таким чином, у минулі роки добуто менше вугілля й антрациту загалом на 72 мил. пудів. Це пояснюється тим, що в середині минулого року з рудників і шахт, через холеру, розбіглося багато робітників. Так, у січні коло добування мінерального палива працювало 113.889 робітників, у липні—80.495 робітників і в грудні—128.100 робітників.

Коксу в 1910 р. вироблено 1679, мил. пуд. проти 160,6 мил. пуд. 1909 р., отже більше на 7,3 мил. пуд. Брикетів у 1910 р. вироблено тільки 9,1 м. п. проти 11,2 м. п. у 1909 р., отже менше на 2,1 мил. пуд.

Переходячи до залізної промисловости, бачимо, що чавуна за весь 1910 р. вироблено 126.385 тис. пуд. проти 122.878 тис. пуд. 1909 р. Залізних і сталевих піпродуктів у 1910 р. вироблено 114.913 т. п. проти 102.539 т. п. у 1909 р. Нарешті, готового заліза й сталі за весь 1910 р. вироблено 99.340 т. п. проти 88.978 тис. пудів 1909 р. Таким чином, по групі залізної промисловости знаходимо для 1910 р. збільшення по всіх категоріях. Холерна пошесть вплинула й на залізну промисловість України. В місяця липні й серпні діяльність доменних заводів трохи зменшилась, бо не стало робочих рук. Але вже починаючи з вересня становище металургічної промисловости значно покращало, й продукція сталі кожного з 4 останніх місяців 1910 р. переросла максимальну місячну продукцію 1909 р. (10.855 тис. пуд.).

Зостається ще згадати про соляну промисловість Дінецького басейну. Усього в 1910 р. соли добуто в Дінецькй басейні 34.891 тис. пуд. проти 34.502 тис. пуд. у 1909 р., себ то всього на 479 тис. пуд. або на 1,39 проц. більше. Сіль добувалась на 5 рудниках з 27 паровими двигунами в 1.559 кіньських сил. Пересічне число зайнятих робітників досягло 1.115 душ, у тім числі 490 душ підземних, проти всього числа 1.122 робітників і 483 підземних у 1909 р. У Славянську у 1910 р. працювало 20 солеварних фірм проти 18 фірм 1909 р. Робітників там працювало 574 проти 483 у 1909 р. У бахмутськй повіті працювало 2 солеварні з 163 робітниками й 4 паровими машинами в 59 кіньських сил. Найбільше купують дінецьку сіль південні солові фабрики.

За кордоном.

Англія, Росія і Германія в персидських справах.

«Neue Freie Presse» повідомляють з Лондона, що в будованню російської дороги Ханкін-Тегеран візьмуть участь і германські капіталісти. Таким способом можливо, що що дорого буде скінчено раніше ніж Багдадську.

Туж газету повідомляють з Лондона, що Англія домагається в Тегерані концесії на дорогу з Хармеша на Персидській затоці через Агас і Шустер до Хорамбада. Ця дорога має особливе значіння, бо тоді можна було б звязати Хорамбад з Багдадом, а далі і з Тегераном. Таким чином з'єднається німецька дорога в Персії з англійською.

Нова перемога албанців.

З Цетиньї повідомляють, що коло гірського прохода Жилья албанські повстанці знову розбили на голову турецьке військо; обступивши турків кругом, албанці почали розстрілювати їх з гір і таким способом вбили 500 душ. Крім того, повстанці взяли в полон двоє офіцерів і 54 салдатів. Керував албанцями в цьому бою албанець мусульманин, Батуша. Після цієї перемоги албанці сподівались розбити військо навіть самого Тургут-паші, що йде з головними турецькими силами проти них.

Духовенство в Португалії.

Португальське духовенство відмовилось брати пенсію від уряду, призначену йому новим декретом про відокремлення церкви від держави, заявляючи, що воно не визнає слухним і самого декрету.

Останні вісти.

(З газет та по телеграфу).

Про вибори в четверту Д. Думу.

ПЕТЕРБУРГ. Київський кореспондент «Нового Времени» з досадою вказує на те, що київські прогресивні елементи добре підготовлені до виборів в четверту Державну Думу, і мабуть переможуть. Кореспондент признається, що місцеві праві організації розпадаються і дорікає вищій місцевій адміністрації за полонофілієство.

Кореспондент висловлює думку, що, маючи на увазі русифікацію краю, слід би оєкасувати київське генерал-губернаторство, бо воно ослаблює владу губернатора.

День «білої квіткы».

ПЕТЕРБУРГ. Не зважаючи на дощ, що лив цілий день, продаж квіток шов дуже жваво. Штучних квіток не стало, і їх замінило живими білими квітками. Продано біля 330.000 «білих квіток». Арештовано декілька жєнщин, що самоправно збирали гроші. Вторговано біля ста тисяч карб.

МОСКВА. День «білої квіткы», не зважаючи на дощ, пройшов гарно. Зібрано біля 50.000 карб. Невідомий пожертвував 5.000 дес. землі на заведення підмосковних санаторій для слабодухих дітей.

ОДЕСА. Толмачов зробив уступки

т-ву боротьби з сухотами. Т-во святкуватиме день «білої квіткы» 23 апріля.

ЯЛТА. День «білої квіткы» пройшов гарно.

В справі виборного земства в п. з. краї. ПЕТЕРБУРГ. Міністерство внутрішніх справ командирє в Київ і інші місця спеціальних чиновників, які доглядатимуть, щоб вибори йшли правильно.

Фальшивомонетчики.

МОСКВА. Більшот арештованих фальшивомонетчиків — кондуктори електричного трамваю. Всього арештовано 14 душ, 12 з них призналося у вєсому. Вони організували фабрику фальшивих срібних грошей і збували їх пасажирам, коли давали здачі. Головний ініціатор-єлюсарь городского трамваю.

Злодійство.

ПЕТЕРБУРГ. На станції Ясєля вкрадено ввачі залізну скринку, в якій лежало 6000 корон грошей і важні документи. Скринку знайдено в полі розлямаюю. Гроші забрали. Документи цілі.

По вищих школах.

ПЕТЕРБУРГ. Деятьох студентів і дев'ятьох курістор, заїдозорєних в принадлежності до коаліційного комітєту, позивають по 102 ст. уг. уд. Всі вони сидять тепер під арештом.

Всякі звістки.

ПЕТЕРБУРГ. Член Державної Ради В. Ф. Трепов подав прохання про одставку.

Опубліковано про увільнення по проханням профєсорів київського політехнікума—Ключанєва, Вагнера, Іванова, Рузького, Артемєєва, Тіхвінського і Пєсарєвського.

Першого мая в Гельсінґфорєі одбулась манифєстация робітників з прапорами і музикою. В манифєстаций брали участь студенти. Заводи не робили.

В Петербурзі помер нафтовий король Манташєв. Віа зоставив після себе біля 40 мільйонів. Багато одписав він на 40 мільйонів цілі. Ховатимуть його в Тифлісі.

Сенатор Нейдгардт викрив, що великий путєвський чиновник вєзв 5 тисяч хабаря за те, що, коли не було міністра, провів доклад про збудування мосту через Волгу.

Городська управа тїгне до суду «Петербургскую Газету» за наклеп, який вбачає в замітці про хабарніштво.

По справі максималістів всіх признано винуватими і присужено на заслання.

Комісія міністерства торгу ухвалила проект статуту київського комерційного інституту.

Біля Петербургу в маєтку графині Строганової, п'яний лісний офідчик ні з сього ні з того позав стріляв на сєлія, що верталась з церкви, і двоє убив, а двоє тяжко поранив.

На Смоленськом кладовищі застрєлилась курєстка Іванова.

Помєр профєсор технологичного інституту Крупський.

Шість хуліганів хлопчаків поповили на улиці учня Олександрова, потім догнали його на під'їзді і вбили.

МОСКВА. В офіцерів взято підписку, що їм заборонєно поступати вільними слухачами в вищі школи.

З Ваку «Русскому Слову» телеграфують: Діти мільйонера Тагієва, 9 і 13 років, втікли, зоставивши записку, в якій говорять, що вони не задоволені своїм життям.

ОДЕСА. «Баптисть» оштрафовано на 300 карб. за заклик жертвувати, і «Русскій Печатникъ» на 200 карб. за заклик до забастовки.

ХАРЬКІВ. Конфісковано газету «Утро» за 20 апріля.

ЧЕРНІГІВ. Справу про вахтовосський самооуд одложено, бо не прибув свідок з боку оборони—повітовий предводитель дворянства Карвольський-Гринєвський.

ВАРШАВА. Витрушено склад видавь «Буяда».

За кордоном.

В Албанії.

ВІДЕНЬ. Єсть відомости, що албанці розбили турків біля Туан. У турків 200 вбитих і 700 поранєних. Захоплено зброю.

В Китаї.

ПЕТЕРБУРГ. Єсть чутка, що китайський уряд має передати на розгляд гаєвської конференції непорозуміння а Росією і Японією.

Недавно призначеному генерал-губернаторові Манчжурії дано право роспоряжатися манчжурським військом без попередньої поради з міністерством.

Губернатор провінції Улі просить як найшвидче видати жалування офіцерам і салдатам, бо вони можуть поєвати.

Революція в Кантоні не снхає. Телеграф і телефон зпєновано. Убито китайського генерала. Захопленях повстанців розстрілюють на місці. 3 Шанхая вирушило 7 китайських канонерок.

Література, наука, умілість і техніка.

«Засів». Вийшло число 8 популярного українського тижневика «Засів». Зміст його такий: По світу.—Українське життя.—3 закордонної України, В. Лікарєва.—Пробудження Кита

ка.—Як збільшувати врожай на селянських землях, агронома Ф. Зайкина.—Яке товариство заснувати? А. Силена.—Дописи.—Нові книги.—Ціни на хліб.

Театр і музика

Відомий у Києві український оперний артист М. Карлашов (виступав у трупі М. Садовського й в українських клубах) пими двома виступив у київській городській театрі в опері „Царська Невіста“, в партії Собакина. Виступ пройшов з успіхом. На літо д. Карлашов їде з товариством оперних артистів київського городского театру в мандрівку по городам південної України.

ДОПИСИ

С. НЕСТОІТА (На Поділлі). Земля. Три роки тому селянський банк купив у пащадків п. Юрьевича величезний маєток—Нестоїту. Цей маєток мав аж 18,000 десятина. Зараз по купівлі у Нестоїті, як у осередку маєтка, відкрилось одділення селянського банку, яке вже з роки ліквідує цей маєток, але не дуже то влучно.

З початку ліквідації по всьому Поділлі були оповістки, що, хто хоче мати землю, нехай їде у Нестоїту. Людям кинулось во всього Поділля сила; тепер там є переселенці з Гайсинського, Проскурівського, Ольгопільського та інших повітів. Розуміється земля одержали ті, хто мав у кешені гроші; тому і покупили собі частки старшина, волостні писарі, батські міщани, що землю не дуже то цікавляться, бо мають і у Балті будинки та усякі майстерні. За ними взяли землю і інші переселенці, яких є тепер до 3000 семей. Землі не вистачило, то багато переселенців заорендувало землю у перших покупців-дукарів. Ці грошки за оренту брали справно, а у банок і не думали платити і тепер по трьох роках, банк путовав ці частки вкружок, а всі орендаторів до 1000 семей вивели з участків. Багато вже з них побудували хати, обієлись, а тепер їх гонять. Вони не дуже квапляться і хотять чекати осені, коли, як вони кажуть, „зберуть свій хліб“.

Щоб не було якого лиха, треба тепер же взятись і розсплатити це діло, а то в осені буде пізно.

Г. ПЕТРОВСЬКИЙ, Дагестанської області. Шевченкові дні. 20 марта аматори місцевого драматичного гуртка українців урядували Шевченківський вечір, прибутку з якого піде на пам'ятник поетові в Києві. На сцені стояв, оздоблений зеленим листом, портрет поета. З боків розмістився хор, який, під орудою д. Дурнова, проспівав дуже гарно „Заповіт“, підчас якого публіка стояла. Д-й Бондаренко прочитав російською мовою біографію Шевченка. Гарне враження зробив живий малюнок, улаштований д. Козирем. Дали були співні на слова „Кобзаря“, вистава першої дії „Назар Стодоли“, декламація. Свій російський вірш пам'яті Шевченка читав д. Олександров. Він же змалював для декорації мозаїку Тарасову, хату його й Дніпро. Д-й Бондаренко декламував „В неволі тяжко“, д. Ганенко—„Минають дні“. Наприкінці хор співав „Зовулю“. Упорядкували це свято: д.д. Лобач-Жученко, Венедикт, Бурба, Великопольська, Козир, Бондаренко, Ганенко, Олександров, Давидов, Войтов.

В день смерті поета в місцевій церкві була по йому панахида, в кітці якої священник Шапаніда сказав невеличку промову про Шевченка.

ПЕРМЩИНА. Пожарне діло. Цікаве й дуже відрядне з'являє в тутешній місцевості—це „пожарні дружини“. В оханському повіті, наприклад, майже в кожному селі є своя пожарна дружина, або відділ її, „команда“. Мають їх навіть села, що складаються з 15—20 дворів. Звичайно, що не всі „дружини“ однаково добре оборудовані, єсть кращі, єсть гірші. Особливо це помічається в „командах“. „Дружина“ складається з кількох відділів, чи „команд“; кожний відділ має свій власний обов. „Дружина“ має назву по волості і головний відділ її завжди при розправі, а інші по других селах тої ж волості. „Дружина“ має членів—довічних (жертвователів), почесних (за послуги дружині) і охочих. На загальному зібранні вибирають

начальника „дружини“ з найбільш енергійних членів. Кожна команда обирає собі з поміж своїх членів „одільногого“. В кожній команді є поділ дружинників на відділи: драбинний, трубний, оборонний, водопостачальний, охоронний (для худоби). Кожний відділ привчається тільки до своєї роботи й на пожежі тільки й знає своє діло. Поки прибуде начальник „дружини“, гасінням, звичайно, орудує „одільний“, що прибув першим з своєю командою. Ні гасіння, ні особливо безглуздої метуші як звичайно при пожежах.

Працюють всі жваво і з заанням діла... Пожежі швидко гасять. Коли й загорить, то тільки те, з чого зайнялося. Рідко пожежа розпросторюється, але не набирає ніколи грізних розмірів. Збираються на пожежі надзвичайно швидко. Валітку завжди при пожежних сараях варта—і вдень і вночі.

Обов'язок дружини не тільки гасити пожежі, а й слідкувати за тим, щоб їх і вивалки найменш. Дружина нагадує, щоб було потрушено по хатах сажу вчасно, щоб виводи не були діряві і т. ин.

Кощи дружин складаються з допомог від земств на певну мету (на колодязь, чи ставок), з ріжвих, упоряджаних дружинниками за поміччю селянської інтелігенції, вистав, концертів, лотерей, а також з жертв приватних осіб.

Земства відпускають дорогі машини дружинам за третину їх вартості (третину бере на себе губерська, третину повтворює). На жаль селяне, що не належать до „дружини“, а таких, звичайно, більшість, хоч і люблять поведичитись своїми „командами“, а взагалі відносяться до їх потреб досить байдуже. Ніких асигнувань на дружини ні волості, ні селянські сходи не роблять, немов би дружина не громадське діло й потреба, а тільки не лиха й почасти лиш корисна забажка охочих до пожеж поодиноких осіб. Таке відношення заслуговує як найгострішої догани, бо, як то кажуть—„на чужий каравай очей не поривай“,—дожидати всяких допомог не значить ніколи не стати твердими ногами й діло буде поєвуватись наперед дуже мляво.

Листування редакції.

Київ.—Щербі. Ви пишете: з 1-го мая слати газету на іншу адресу і додаєть, що гроші за зміну адреси прислаю вам з передплатою. Тут невеличка помилка. 27 кел. 1910 р. одержав від Вас 6 р. 50 к. З цих грошей 6 р. на газету, а 50 коп. на пам. Шевч. За зміну адреси нема: тому треба 30 коп., а вже в осені повертаючись на старе місце, тільки полате звісточку к-рі.

Від контори.

До контори „Ради“ з 1 апріля по 15 апр. (включно) надіслано такі жертви на пам'ятник Т. Шевченкові. Раковецький Р. (С.П.Б.)—1 руб. Через Степанюка від таких осіб (з Бершаді): учит. Степанюк—1 руб., учит. Мирошніченко—1 руб., учні: Сень А., Я. Мельник, Г. Рокіцька, С. Грабовська, О. Остапюк по 3 коп.; М. Індик, В. Новосад, О. Циганюк, В. Сорока, О. Матвійчук, Хв. Новосад, Ю. Бойко, А. Жмівський по 2 коп.; П. Новосад, М. Сень по 1 1/2 коп.; А. Романюк, Д. Полішук, Д. Циганюк, К. Матвійчук, К. Полішук, Д. Сидорчук. Іос. Романюк, В. Новосад, Д. Баранчук, Г. Ільчук, Т. Романюкова, С. Матвійчук, М. Лацюк, М. Барщевська, М. Матвійчукова, А. Люшук по 1 коп., Ладинюк Г. та Індик по 1/2 коп. Всього—2 руб. 51 коп.

Через Співака (Хрестинівка) від таких осіб: М. Співак—50 коп., Д. Торопов—50 коп., В. Остапівський—40 коп., І. Несвальба—15 коп., В. Євдокимов—20 коп., Я. Співак—40 коп., І. Іванченко—50 коп., Е. Томчук—10 коп., С. Марценковський—10 коп., М. Піотровський—20 коп., С. Мицюра—30 коп., К. Кошевий—15 коп., В. Овчаренко—50 коп., А. Левинський—20 коп., Остроухов С.—30 коп., А. Карушак—50 коп. Всього 5 рублів.

Через Москальця (Новомосковськ) зібрано на Шевченків. святі—40 карб. Через Бочкова (Вільна) від таких осіб: І. Надія—25 коп., Д. Бочков—50 коп., Липницька А.—50 коп., П. Надія—20 коп., Е. Мончина—30 коп., П. Яценко—25 коп. і NN—15 коп. Всього 2 руб. 15 коп.

Через Зозулю (Мерв) зібрано поміж т. українцями—8 руб. 50 коп. Паламарчук Г. П. (Сочі)—1 руб., Вержбицький Арк. (Вер недніпровськ)—1 руб., Український В. (Київ)—10 коп., Колесник (Київ)—50 коп., Через Московченка (Якутськ) зібрано на Шевченківським святі від таких осіб: Гробовий—30 коп., Жарик—50 коп., Кошубин—50 коп., Кошубина—25 коп., Московченко—1 руб., Ларин—1 руб., Петруненко—50 коп., Сметана—1 руб., І. і Т. Кривоносенки—1 руб., Никифоров—1 руб., Цвітков—50 коп., N—2 руб., N—3 руб., Воронцов—1 руб., Ланцев—50 коп., Висневський—50 коп., Кирилогов—50 коп., Нейверт—50 коп., І. Таранов—50 коп., Юматов—50 коп., Конохов—50 коп., Середкина—1 руб., К. і С. Старовотині—50 коп.,

В. Старовотин—50 коп., Собієв—1 руб., Дгебуалзе—50 коп., Агоянц—1 руб., Джеланян—1 руб., Серуянц—1 руб. Всього 23 руб. 55 коп.

Всього (з 1 до 15 вкл. апр.)—209 руб. 13 коп. З раніш надісланими (424 руб. 2 коп.)—633 руб. 15 коп. Передано до об'єданого комітету—288 руб. 4 коп. Лишається в к-рі „Ради“—345 руб. 11 коп.

Через Приходька (Остер) від таких осіб: М. Баран—2 руб., Н. Приходькова—2 руб., М. Фесик—30 коп., А. Г. П.—70 коп. Всього—5 руб. Через Тимошенка (Харків), зібраних серед харківського громадянства по підп. листу—8 руб. 74 коп.

Через Лобаня (Харків) зібрано поміж українцями на зав. т-ва „М. Гельферих Сале“—7 руб. 35 коп. Через Матіча (Нікополь) від таких осіб: Вибодовський, Щербань, Герасименко, Млодецький, Матіч, Шведов, Нуховський, Дубовик, Рачинський, Каторжинь, Сопільников, Вакунов, Степаненко, Левуцький, Усенко, Линиченко, Ночвин, Парамонов, Мончинський, Носик, Весненко, Горбуленко, Похил, Мотуз і Н. Всього—4 рублі.

Нижинський (Миколюцьк.—Усурійськ.)—60 руб. 73 коп. Через Зелінського (Охтирка): з Охтирського Шевченківського вечора—23 руб. 40 коп., та зібрано учит. ц.-п. школи поміж учнями 1 р. 60 к. Всього 25 руб. Через Горьового (Житомир) від робітників казенного складу—10 руб. Туполев („Просвіта“—Баку)—3 руб.

Ціни на хліб.

Пшениця (в копійках за пуд): в Одесі—106 (озима), 102 (улька) й 90 (суржак), у Маріуполі—105 (озима), 92—98 (гірка) й 103—105 (гарніка). Жито: в Одесі—75, у Маріуполі—74. Овес: в Одесі—69 (селянський). Ячмінь: в Одесі—75 (звичайний кормовий) і 78 (помішницький), у Маріуполі—71. Кукуруза: в Одесі—66 (звичайна) й 71 (чинкавін). Настріє з житом зміцнюється, бо з'являється великий попит з Германії, ціни на нього зростають. З іншими хлібами спокійно, але твердо.

Справочний одділ.

Календарні відомості. П'ятниця, 22-го апріля. Прп. Віталія, ап. Луки, Климента. Сх. сон. 4 год. 29 хв., зах. сон. 7 год 24 хв. 22—1838 р. викуплено було з кріпацтва Тараса Шевченка. Театр „Грамотности“. Жидівка Вихрестка.

Оповістки.

Лікарі та лікарки. Зубна лікарня. В. Васильківська № 66 на розі Жиянської. Прійм. лік.-спец. 8—9 г. по такій Гоін, пломб., вярив. без болю. Штуци. зуби без пласт. зол. коронки. Порада—30 к. Шт. зуби—від 1 руб. рок.—217-33

Зуб на ді-Бр. ТЕТЕЛЬБАУМ, Прорізває карія. Прійм. лікарі-спец. 9—9 г. Пломб 50 к., зуб. без болю 1 р. Штучні зуби—1 р. 300-200-22

Кабінет ЗУБНОГО лікаря Дем'яновича-Цигури. Гоїня, пломбування і вставка. Штуци. зуб. Прійм. 9—12, 3—6 годин. Нестерильська, 36. р.—312-15

Хвор. горла, носа, уха венер. сіфід. 6—8 годнів. Лікар Тартаковський перший поверх; там-же АКУШЕРКА-МАСАЖИСТКА. рок-245-29

СПЕЦІАЛЬНА ЛІКАРНЯ НАТЛІВНИХ, ВЕНЕРИЧНИХ І СПІДІЛТИЧ. СЛАБУВ. д-ра МАЙДАНЬСЬКОГО. В.—Житомирськ. 26. Постійні ліжка. Окрім і спільні сімнати. Пр. прих хворих од 9—12 г. р. і 5—8 г. в. Жін. 12—1 г. д. Неділі і свято—12 г. р. Порада 50 к. р.—238-30

ПРИТУЛОК ДЛЯ ПОРОДІЛЬ акушерки М. І. Дмитрієвої-Лінецької від догляд. лік.-спец. Прійм. секр. вагітні і породіля у всяку пору. Мар.-Благовіщенська 44. рок.—239-29

Акушерка фершалка і масажистка Є. М. Штейн, Хрещатині 48, кв. 16. і-300-18

КВАТИРІ Готель „Україна“ віддає в найм кімнати по міс. і вв добу, недор. Бульв.-Кудр., 34. рок.—231-26

КВАТИРЯ в 5—6 кімнат потрібна в осередковій городі Сповідати листом Коштора „Ради“. Г.П.

ПРАЦЯ Студ. Укр. Інст. Пів. Інж. шука на україн архіт.-будівничій роботі або уроку. Мав опит і практику. Умови лист: С.П.В. Інст. Гражд. Інженер. „Громада“. 5-359-4

Всякі рілля. 24 № за рік 8 проб на сіня. 1 календар Часопись українського хлібороба. Виходить що 1 і 15 кожного місяця книжками.

Передплата з 1 листопада 1910 р. до I/ХІ р. 1911. (Всі перші №№ висилаються негайно. Ціна на рік 2 карб., пів-року 1 карб. з пересилкою. Адреса редакції: Київ, Тургенівська, 9. Редактор-видавець А. АРХИПЕНКО.

ЩО-П'ЯТНИЦІ Й ЩО-СУВОТИ ОСТАТКИ шерсти, оксамиту, батіста, ситцю Продаж у ЖАКО. Хрещатик 42, у дворі. 7-211-5

Величезний в Півд.-Зах. Краю ФАБРИЧНО ОПТОВИЙ СКЛАД ГРАМОФОНІВ І ПЛАСТИНОК ОМОКОРД-СТЕЛЛА-БЕКА ТА ІН. Дуже дешеві ціни. Кращі на світі апарати „VEROLINA“ Каталоги висилає даром Торг.-Промислове бюро „ІМПОРТЪ“

У МИРГОРОДИ (Полтавц.) кукувати в роздібі „Раду“ по такій самій і передачувати ціні як і в Київській конторі газети можна в паперовій крамниці „ПРОГРЕССЪ“ в М. А. ТОЛЧІНСЬКОГО. Повні комплекти українського журналу Нова громада. За рік 1906. (12 книжок). Продаються по 3 р. 50 к. З пересилкою. Київ, Українська книгарня Безпаківська № 8. рок.-366-2

А. БЛАНКМАН. Київ, Хрещатик 35, парадн. хід, II поверх. Одержано найновіші моделі 1911 року. Моделі р. 1910 продаються по особливо дешевої ціні. 5-255-4

В УКРАЇНСЬКІЙ КНИГАРНІ Київ, Везаківська № 8. Продаються такі книжки: Стефани—ОПОВІДАННЯ. Ц. 70 коп. П. 85 коп. Б. Грінченко. Ц. 4 коп. НАРОДНІ ВЧИТЕЛІ І УКРАЇНСЬКА ШКОЛА Ц. 5 коп. П. 5 коп. П. Смуток. ЦІЛІ СТЕЛІМИ ДУМИ Ц. 40 коп. Д. Мордовець. КОЗАКИ І МОРЕ Ц. 5 коп. В. Державина ДУМІ Ц. 15 коп. А. Конощенко. ДО ІСТОРІЇ ЗЕМЬСЬКОЇ ШКОЛИ НА ХЕРСОНЩИНІ Ц. 15 коп. роков.—32-28

„ДЗВІНОК“ ілюстрована тижнева ДИТЯЧА часопись. Ціна для Росії 3 руб. Львів, ул. Міхнацького ч. 12, Австрія, Oesterreich

„ДНІПРОВІ ХВИЛІ“ 3 октібра 1910 р. у Катеринославі виходить ілюстрована двоухтижнева українська часопись ПРОГРАМА ВИДАННЯ ТАКА: 1) Статті про громадські справи; 2) останні звістки про те, що робиться у нас і за кордоном з історії в оновданні; 4) науково-популярні статті (про селянське господарство, про промисловість, про старі часи на Україні і т. и.); 5) про український театр; 6) огляд нових книжок і журналів; 7) дописи і звістки; 8) всіячина; 9) листування редакції; 10) малюнки (портрети краєвниди, пам'ятники старовини та и.). Передплата: на рік—2 р. 40 коп., на 6 місяців—1 р. 40 коп., на 1 місяць—20 коп' кожне число варізно—10 коп. Гроші треба посилати на адресу: Катеринослав. Проспект книгарня М. Лозанської, для редакції „Дніпрових Хвиль“, або Московська, 7, К. Е. Котову. Редактор-видавець Н. КОТОВ. 0—6

ОПОВІСТКА Купувати №№ „Ради“ можна у Харківці в „Українській Книгарні“ Рибна № 25. у Полтаві в книгарні Г. МАРКЕВИЧА. Бульв. Котляревськ. В Елисаветі в українській книгарні (В.-Перспективна ул. проти Гречеськ. церкви). Є вел. вибір укр. книжок. В Звенигороді (Київ. губ.) у власного агента С. А. КОЗАНЦЬОВСЬКОГО. В М. Борисполі в книгарні „НАЧАЛО“; там-же продають ся всі українські книжки. У Херсоні в книжно-газетному кіоску „ПОЧАТОК“ (Рішельєвська вул., в. лід. № 444). В Таганрозі на вказці в книжк. кіоску. В Миргороді на Полат, в паперовій крамниці „Прогрессъ“ в М. А. Толчинського. В Курському в книжковому кіоску Скурка.

Друкарня 1-ої Київської Артілі Друкарської Справки. Трьоххвятицька 5. Телеф. 1069.